

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В. о. декана факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

« 29 » _____ 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ В КРАЇНАХ
ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма _____ «Міжнародно-політична регіоналістика» _____
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова/ за вибором)

факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

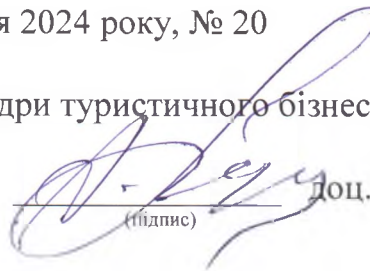
28 серпня 2024 року, протокол № 19

Розробник програми: кандидат історичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від 27 серпня 2024 року, № 20

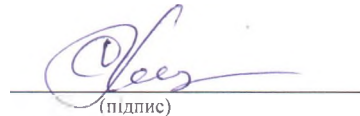
Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика»

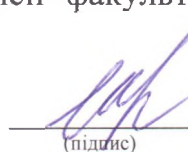

проф. Сергій ЛИМАН
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від 28 серпня 2024 року, № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

доц. Олена МИКОЛЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Економічні та політичні інтереси України в країнах Латинської Америки» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародно-політична регіоналістика» підготовки магістрів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни – вивчення економічних та політичних інтересів України в Латинській Америці, особливостей становлення та розвитку співробітництва України з латиноамериканськими державами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі отримують знання щодо особливостей і факторів, які впливають на формування відносин України з країнами Латинської Америки, а також сучасного стану та перспектив розвитку двосторонньої взаємодії України з державами даного регіону.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни.

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК 6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК 1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політик.

СК 2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК 3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК 4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК 5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК 9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК 13. Здатність аналізувати та оцінювати процеси прийняття зовнішньополітичних рішень, визначати пріоритетні напрямки зовнішньополітичного партнерства України з провідними країнами та міжнародними організаціями, використовувати комунікативні засоби для позитивного просування іміджу України серед цільових зарубіжних аудиторій.

1.3. Кількість кредитів – 3

1.4. Загальна кількість годин – 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-
Семестр	
3-й	-
Лекції	
20 год.	-
Семінарські заняття	
10 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
60 год.	-
в тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

РН 1. Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН 6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН15. Проводити експертний аналіз політичних систем, економік, культурних процесів країн та регіонів, їх зв'язків з Україною.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема № 1.

Латинська Америка в регіональних і глобальних політичних та економічних процесах

Країни Латинської Америки в міжнародній політиці. Трансформація міжнародної ролі Латинської Америки наприкінці ХХ – у першій чверті ХХІ ст. Роль та місце країн Латинської Америки в світовому господарстві. Роль ресурсного фактору в посиленні впливу Латинської Америки на міжнародні процеси. Країни латиноамериканського регіону в системі зовнішньоекономічних зв'язків. Специфіка сучасного міжнародного становища провідних держав Латинської Америки та їх роль у міжнародних процесах.

Тема № 2.

Становлення та розвиток відносин України з державами Латинської Америки в 1990-х рр.

Визнання незалежності України країнами Латинської Америки та встановлення дипломатичних відносин Києва з країнами латиноамериканського регіону. Дипломатичне представництво України в країнах Латинської Америки та дипломатичне представництво латиноамериканських країн в Україні. Трансформація політичних стосунків України з державами Латинської Америки та Карибського басейну. Економічне співробітництво України з державами Центральної та Південної Америки та його особливості.

Тема № 3.

Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети України в країнах Центральної Америки та Карибського басейну в 2000-х рр.

Особливості розвитку відносин України з державами Центральної Америки. Фактори, що визначають характер стосунків України з центральноамериканськими країнами. Еволюція відносин Києва з країнами Центральної Америки в першій чверті ХХІ ст. Мексика як ключовий зовнішньополітичний партнер України в Центральній Америці. Основні тенденції розвитку українсько-панамських відносин. Країни карибського басейну системі зовнішньополітичних координат України. Ключові зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні партнери України серед острівних країн Карибського регіону. Еволюція українсько-кубинських відносин в постбіполярний період. Розвиток стосунків України та Домініканської Республіки.

Тема № 4.

Проблеми та перспективи розвитку відносин України з державами Південної Америки у першій чверті ХХІ ст.

Основні тенденції розвитку взаємин України з країнами Південної Америки у 2000-х рр. Найбільші зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні партнери України в

Південній Америці. Суперечності відносин України з провідними державами Південної Америки. Особливості українсько-бразильських стосунків. Українсько-аргентинські відносини та їх еволюція. Розвиток українсько-чилійської взаємодії в політичній та економічній сферах. Трансформація відносин України з країнами андської групи (Колумбією, Венесуелою, Еквадором, Перу).

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Л		с	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Латинська Америка в регіональних і глобальних політичних та економічних процесах	18	4	2			12
Тема 2. Становлення та розвиток відносин України з державами Латинської Америки в 1990-х рр.	18	4	2			12
Тема 3. Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети України в країнах Центральної Америки та Карибського басейну в 2000-х рр.	18	4	2			12
Тема 4. Проблеми та перспективи розвитку відносин України з державами Південної Америки в першій чверті ХХІ ст.	36	8	4			24
Усього годин	90	20	10			60

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Латинська Америка в регіональних і глобальних політичних та економічних процесах	2
2	Становлення та розвиток відносин України з державами Латинської Америки в 1990-х рр.	2
3	Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети України в країнах Центральної Америки та Карибського басейну в 2000-х рр.	2
4	Проблеми та перспективи розвитку відносин України з державами	4
5	Південної Америки в першій чверті XXI ст.	
	Разом	10

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Латинська Америка в регіональних і глобальних політичних та економічних процесах» з наступних питань: роль та місце Латинської Америки в сучасних міжнародних процесах; зміни, які відбулись у міжнародному положенні Латинської Америки протягом останніх десятиліть; роль ресурсного фактору в посиленні впливу Латинської Америки на міжнародні процеси; місце країн Центральної Америки в системі глобальних зв'язків.	12
2	Підготовка до усного опитування на тему «Становлення та розвиток відносин України з державами Латинської Америки в 1990-х рр.» з наступних питань: особливості встановлення дипломатичних відносин України з країнами латиноамериканського регіону; дипломатичне представництво України в країнах Латинської Америки; еволюція політичних стосунків України з державами Латинської Америки; розвиток економічного співробітництва України з державами Центральної та Південної Америки та його особливості.	12
3	Підготовка до усного опитування на тему «Зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні пріоритети України в країнах Центральної Америки та Карибського басейну в 2000-х рр.» з наступних питань: особливості розвитку стосунків України з державами Центральної Америки; фактори, що визначають характер взаємин України з центральноамериканськими країнами; еволюція відносин Києва з державами Центральної Америки в першій чверті XXI ст.; основні тенденції розвитку міждержавних відносин України з острівними країнами Карибського басейну.	12
4	Підготовка до усного опитування на тему «Проблеми та перспективи розвитку відносин України з державами Південної Америки в першій чверті XXI ст.» з наступних питань: ключові зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні партнери України в Південній Америці; суперечності відносин України з провідними державами Південної Америки; особливості розвитку взаємин України з Бразилією та Аргентиною; стан та перспективи розвитку українсько-чилійських стосунків; трансформація відносин України з країнами андської групи.	24

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання не передбачені навчальним планом дисципліни.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під методом навчання розуміємо спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності викладача, спрямованої на досягнення мети вивчення дисципліни, вирішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) семінарські заняття, в) самостійна робота студентів, г) консультації.

На основі підходу за джерелами знань розмежовують три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До словесних відносяться: лекцію, розповідь; пояснення; бесіду, яку за місцем у навчальному процесі, розрізняють на вступну, поточну й підсумкову.

Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації, ілюстрації та спостережень. Ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Практичні методи навчання (реферати, доповіді, презентації) спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань та сприяє закріпленню знань, отриманих на лекції.

За характером логіки пізнання в навчальному процесі використовуються методи, відповідні логіці. Це – аналіз, синтез, індукція, дедукція. Вони можуть діяти й у певному взаємозв'язку.

Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота студента є невід'ємною складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота є основним засобом засвоєння ним навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється на основі проведення залікової роботи. Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Залік складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економічні та політичні інтереси України в країнах Латинської Америки». Залікова робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами залікової роботи, складає 40 балів.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4				
12	12	12	24		60	40	100
C1	C2	C3	C4	C5			
12	12	12	12	12			

T1, T2 ... T6 – теми розділів, C1, C2... – семінарські заняття

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії поточного оцінювання знань студентів
12	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; самостійно знаходити та використовувати матеріал; вільно самостійно та аргументовано викладає його під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; демонструє вміння самостійно робити висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною презентацією.
11	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом усього семінарського заняття; демонструє глибоке володіння лекційним матеріалом; здатний висловлювати власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією.
10	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити та розв'язувати завдання; самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту

	позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце деякі неточності.
9	Студент демонструє достатньо систематизовані знання навчального матеріалу; аргументовано використовує їх; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх під час усних виступів та письмових відповідей; розкриває зміст теоретичних питань; відповідь супроводжується презентацією, яка містить певні неточності; при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі незначні помилки.
8	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання обов'язкової та додаткової літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні певні помилки.
7	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; студент в цілому оволодів суттю питань з даної теми, втім, аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація є досить поверхневими; студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
6	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; відсутній глибокий та всебічний аналіз представленого матеріалу, а також його обґрунтування та аргументація; студент відповідає лише за викликом викладача; відповідаючи на запитання здобувач припускається значних помилок; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні суттєві помилки та неточності.
5	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, без аргументації та обґрунтування, викладає його зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому неточності; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
4	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; доповідь містить значну кількість помилок та неточностей; здобувач не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
3	Здобувач відтворює основний навчальний матеріал, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент досить слабо володіє навчальним матеріалом; не відповідає на основні/елементарні питання; презентація відсутня.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	Зараховано
70 – 89	
50 – 69	
0– 49	Не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бессараб Т. Особливості латиноамериканського регіоналізму в контексті регіональної безпеки. *Політичні науки*. Вип. 2. № 1. 2016. С. 1–8.
2. Бессараб Т. Зміна політико-економічного вектора розвитку Латиноамериканського континенту. *Вісник Львівського університету. Серія Філософ.-політолог. студії*. 2014. Вип. 4. С. 177 – 184.
3. Білега А. Історія двосторонніх відносин України з Республікою Куба. *Наука. Освіта. Молодь*. Ч. 1. С. 55 – 57.
4. Васильєва Н.О. Відносини між Україною і Бразилією на сучасному етапі: стан, проблеми, перспективи. *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип. 5. С. 52 – 57.
5. Головченко В. Регіонознавство: Азія, Африка й Латинська Америка: навчальний посібник. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013, 352 с.
6. Гольцов А.Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Країнознавство» (нові незалежні держави), «Країнознавство» (країни Європи та Північної Америки), «Країнознавство» (країни Азії, Австралії та Океанії), «Країнознавство» (країни Африки та Латинської Америки) (для бакалаврів), Київ, МАУП, 2008, 110 с.
7. Дрималовська Х.В., Атаманчук К.В. Міжнародні взаємовідносини України та Аргентини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2024. Вип. 50. С. 48 – 52.
8. Жолонко Т.В. Українсько-кубинські відносини: сучасний стан та перспективи. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2012. Вип. 4 (1). С. 74 – 79.
9. Зовнішня політика країн Латинської Америки: навчальний посібник / Н.В. Гаврилова (ред.), М.В. Булик, О.Л. Гільченко, Ю.В. Константинова. Маріуполь: МДУ. 2020. 397 с.
10. Ілюк Т., Горбатюк П. Позиціонування України в Латинській Америці: проблеми та перспективи. *Вісник Львівського університету. Серія філософ.-політолог. студії*. 2024. Вип. 52. С. 352 – 361.
11. Погромський В.О. Договірні-правова база сучасних українсько-аргентинських відносин. *Наукові праці*. Вип. 127. Т. 140. С. 91 – 95.
12. Савченко М.В., Кулявець В.Г., Квасницька О.Г. Тенденції розвитку торговельно-економічних відносин України з країнами НАФТА. *Економічний вісник*. 2022. № 3 С. 33 – 39.
13. Уніят А.В. Економічне співробітництво України з країнами Північноамериканської зони вільної торгівлі. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 15. С. 46 – 52.
14. Шевченко Н. Латинська Америка та Карибський басейн: інтереси України. Міжнародний фонд Відродження. Рада зовнішньої політики “Українська призма”, 2020. 23 с.
15. Bush G.W. Decision points. New York, Broadway: Paperbacks. 2010. 497 p.
16. Clinton B. My life. New York, Alfred A. Knopf. 2004. 957 p.
17. Lopes, Dawisson Belém, Pimenta de Faria, Carlos Aurélio, Santos, Manoel. Foreign Policy Analysis in Latin American democracies: the case for a research protocol. *Revista Brasileira de Política Internacional / Instituto Brasileiro de Relações Internacionais*. Brasília, Brasil. Vol. 59. №. 1. 2016. P. 1 – 17.

18. Merke F., Reynoso D., Schenoni L. Foreign policy change in Latin America: Exploring a Middle-Range Concept. *Latin American research review*. 2020. Vol. 55 (3). P. 413–429.
19. Powel C., Persico J. E. *My American journey*. New York, Ballantine books. 1995. 640 p.
20. Rice C. *No higher honor. A memoir of my years in Washington*. New York, Broadway: Paperbacks. 2011. 765 p.

Допоміжна

1. Зазуляк З. Фактор США у регіоні Латинської Америки на сучасному етапі. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 120 (Ч. I). 2014. С. 173 – 181.
2. Заболотна М.Ф. Особливості формування інтеграційного курсу в програмах «лівих» політичних партій країн Латинської Америки. *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія*. 2016. Вип. 15. С. 210 – 216.
3. Космина В.Г. Формування історіографії першої хвилі української еміграції в Латинську Америку. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2015. Вип. 43. С.290 – 298.
4. Лазнева І.О. Україна – Бразилія: співпраця в науково-освітній та медичній галузях на межі ХХ – ХХІ ст. *Схід*. 2009. № 8 (99). С. 44 – 48.
5. Олійник Ю. Співробітництво ЄС та МЕРКОСУР як приклад для подальшої інтеграції України. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2015. Вип. 27. С. 129 – 135.
6. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навчальний посібник. Київ: Знання, 2013. 677 с.
7. Рогожа М. М. Історія української діаспори: навчальний посібник. Умань: ПП Жовтий О.О., 2011. 150 с.
8. Романько І.І. Історія та культура української діаспори. Навчальний посібник. Частина перша. Кропивницький: Видавництво ЛА НАУ, 2020. 328 с.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Вакарчук К. Комунікаційна стратегія України щодо держав Латинської Америки та Карибського басейну. 27.06.2024. / Борисфен Інтел. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/komunikacijna-strategiya-ukrayini-shodo-derzhav-latinskoyi-ameriki-ta-karibskogo-basejnu/>
2. Вакарчук К. Сучасні міждержавні та діаспоральні зв'язки України з Аргентиною і Бразилією: міжнародний вимір / Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень «Борисфен Інтел». 04. 12. 2021. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/zvyazki-ukraini-z-argentinoyu-i-braziliyeyu/>
3. Вакарчук К. Україна-Чилі: шляхи взаємодії та способи підтримки. URL: / Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень «Борисфен Інтел». 29.04.2024. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/ukrayina-chili-shlyahi-vzayemodiyi-ta-sposobi-pidtrimki/>

4. Диченко Д. Ключові особливості двосторонніх відносин з Україною, взаємного сприйняття та культурної сфери Аргентинської Республіки / Аналітичний портал Зовнішня політика України. URL: <https://analytics.intsecurity.org/ukraine-argentina/>
5. Жуніор Біато О. Бразильсько-українські відносини: заокеанське партнерство чи човен без вітрил? 19.02.2020. URL: <http://ud.gdip.com.ua/brazylsko-ukrainski-vidnosyny-zaokeanske-partnerstvo-chy-choven-bez-vitryl.html>
6. Кіреєва К. Актуальні тенденції внутрішньої і зовнішньої політики держав Латинської Америки та Карибського басейну: висновки для України. URL: <https://analytics.intsecurity.org/latin-america-trends-ukraine/>
7. Кіреєва К. Актуальні тенденції внутрішньої і зовнішньої політики держав Латинської Америки та Карибського басейну: висновки для України. 27 серпня 2024 / Зовнішня політика України. Аналітичний портал Adastra fellows. URL: <https://analytics.intsecurity.org/latin-america-trends-ukraine/>
8. Киридон А., Аладіна О., Гусейнова О. Латинська Америка в сучасному світі: основні тенденції розвитку. *Науковий вісник. Економіка. Право. Політологія. Туризм*. 2010. Т.1. № 1. С. 142 – 147. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/IMV/article/view/2945>
9. Комунікаційна стратегія Україна – держави Латинської Америки і Карибського басейну 2024-2026 рр. / Міністерство закордонних справ України. Київ, 2024. 14 с. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/ukraina-derzhavi-latinskoj-ameriki-ta-karibskogo-baseynu.pdf>
10. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Вип. 118. (Ч. I). 2014. С. 76–89. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=apmv_2014_118\(1\)_10](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=apmv_2014_118(1)_10)
11. Лебідь Л. Україна-Бразилія: можливості співпраці. 15.03.2010 / Аграрний тиждень. Україна. URL: <https://a7d.com.ua/agropoltika/1858-ukrayina-braziliya-mozhливosti-spivpraci.html>
12. Лобо Ф. Чилі та країни Глобального півдня на саміті миру для України: приклад багатовимірної дипломатії. 19.07.2024 / Борисфен Інтел. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/chili-ta-krayini-globalnogo-pivdnya-na-samiti-miru-dlya-ukrayini/>
13. Мікусінські Летісія Е. Українсько-аргентинське партнерство: круговерть дивовижних людей і блискучих можливостей. 23.12.2021. URL: <http://ud.gdip.com.ua/ukrainsko-arhentynske-partnerstvo-kruhovert-dyvovyzhnykh-liudej-i-blyskuchykh-mozhlyvostej.html>
14. Откидач О. Посилення лівих сил у Латинській Америці та Карибському басейні: наслідки для України. 2 травня 2023 / Зовнішня політика України. Аналітичний портал Adastra fellows. URL: <https://analytics.intsecurity.org/latin-america-ukraine-relations/>
15. Сірук М. Український фактор у Бразилії / День. URL: <https://day.kyiv.ua/article/den-planet/ukrayinskyy-faktor-u-brazyliyi>
16. Україна та Бразилія можуть почати спільне виробництво біопалива. 12 жовтня 2016. URL: <https://ckp.in.ua/events/13112>
17. Чинні міжнародні угоди між Україною та Бразилією. URL: http://ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukrain/?country=bra

18. Contemporary Latin American thinking on International Relations: theoretical, conceptual and methodological contributions. *Revista Brasileira de Política Internacional*. 2016. 59 (1). P. 1 – 32. URL: <https://www.scielo.br/j/rbpi/a/hPzbpPMSvbLvBRKfbbXZjPc/?format=pdf&lang=en>
19. Foreign Policy Analysis in Latin American democracies: the case for a research protocol. *Revista Brasileira de Política Internacional*. 2016. 59 (1). P. 1 – 18. URL: <https://www.redalyc.org/pdf/358/35845665006.pdf>
20. Frasson-Quenoz F. Latin American Thinking in International Relations Reloaded. *Oasis*. № 23. Enero-Junio. 2016. P. 53–75. URL: <file:///C:/Users/Downloads/Dialnet-LatinAmericanThinkingInInternationalRelationsReloa-5567513.pdf>
21. Latin America and the Caribbean: U.S. Policy Overview. November 23. 2022. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/IF10460.pdf>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПОБОРНОЇ СИЛИ

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Економічні та політичні інтереси України в країнах Латинської Америки»